

Сучасні заклади
освіти - 2026

Сімнадцята міжнародна виставка

International exhibition
World Edu
WWW.VSOSVITA.COM.UA

ВІДДІЛ ЗМІСТУ І ТЕХНОЛОГІЙ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
ІНСТИТУТУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ І ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ
ІМЕНІ ІВАНА ЗЯЗЮНА
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ

27 березня 2026 р. о 14:00

Вебінар: «НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНИЙ КОМПОНЕНТ ЗМІСТУ ПІДГОТОВКИ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ: РЕАЛІЇ І ВИКЛИКИ»

Мета вебінару – обмін інноваційними практиками актуалізації / оновлення національно-культурного компоненту у змісті підготовки сучасного вчителя, окреслення потенціалу означеної складової у формуванні професійної, громадянської та культурної ідентичності майбутніх педагогів, а також визначення актуальних викликів і перспектив удосконалення змісту педагогічної освіти в умовах сучасних суспільних трансформацій.

Підключитися за покликанням: <https://us02web.zoom.us/j/86804280167?pwd=GPTqNnNlqT6r0Zp6eYnEKTJukJ67c5.1>

Ідентифікатор: 868 0428 0167 Код доступу: 790890

Сучасні заклади
освіти - 2026

Сімнадцята міжнародна виставка

International exhibition
World Edu
WWW.VSOSVITA.COM.UA

ВІДДІЛ ЗМІСТУ І ТЕХНОЛОГІЙ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
ІНСТИТУТУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ І ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ
ІМЕНІ ІВАНА ЗЯЗЮНА
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНИЙ КОМПОНЕНТ ЗМІСТУ СУЧАСНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ: ТЕНДЕНЦІЇ І ВИКЛИКИ

ВОВК МИРОСЛАВА,

доктор педагогічних наук,
професор, член-кореспондент
НАПН України, завідувач відділу
змісту і технологій педагогічної
освіти ІПООД імені Івана Зязюна
НАПН України

СЕМЕНОГ ОЛЕНА,

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри педагогіки СудПУ
імені А.С.Макаренка, керівник
Центру науково-освітнього
партнерства і мережевої взаємодії

27 березня 2026 р.
м. Київ

...Носіями національної єдності є вчителі, які формують дитину, забезпечують її розвиток. А тому модернізація педагогічної освіти несумісна з критикою вчительства, що зменшує авторитет учителя. **Шануймо вчителя, бо учні, які сьогодні захищають свою країну, виховані вчителем.**

Збереження України – це щастя для наших дітей і онуків для майбутніх поколінь українців.

Президент НАПН України
Василь КРЕМЕНЬ

Актуалітети

Виховні засади утвердження української національної ідентичності.
Методичний посібник / [Журба К. О., Бех І. Д., Канішевська Л. В., Корнієнко А. В.,
Малиношевський Р. В., Рейпольська О. Д.]. Івано-Франківськ: НАІР, 2024. 124 с

Українська національна ідентичність – це ідейно-ціннісний стрижень життя особи, яка набуває, зберігає і практично утверджує її у менш чи більш широкозначущих справах.

Особистість як суб'єкт української національної ідентичності стійко усвідомлює свою належність до української нації як творця духовно-культурних цінностей;
формує на їх основі власні смислоціннісні утворення, що складають її вищий Я-образ, і реалізує його у достойному житті.

Іван Бех, доктор психологічних наук, професор, дійсний член Національної академії педагогічних наук України

Ключові слова у вимірах аспектів

#інфомедійна_грамотність

ОСТАННІЙ
БАСТІОН

НОВИНИ

ПОЗИЦІЯ

ОПІНІЇ

Терористи РФ викладатимуть «родинознавство» українським дітям в окупації

ВІЙНА 15.11.2024, 20:56

фото: Спротив

Зміст нового предмету пропагує звичні для москвитів «скрепи», покірність до старших і статеве виховання за канонами юдейського православ'я.

Про це [сповістили](#) у Центрі національного спротиву Сил спеціальних операцій Збройних Сил України. Окупанти набирають горезвісних «ветеранів СВО» для викладання «родинознавства» поряд із чортами у рясах і функціонерами «Єдиної Раззії».

Важливо розуміти, що таким робом Кремль здійснює інформаційно-демографічну спеціальну операцію із перепрошивки ментальності української малечі на безлику російську масу. Предмет не вкладається у рамки традиційних сімейних цінностей, суперечить моралі й усталеним звичаям нашого народу.

ВІЙНА

Читайте також:

Ворог насильно мобілізує молодих українців до війська на Запоріжжі

«На тимчасово окупованих територіях окупанти прямо в вулиць беруть пропагандистів для уроку «родинознавства» у захоплених школах. Відповідний предмет по факту є одним з основних засобів промивання мізків українським дітям, в якому проводять антизахідну риторику.

Росіяни розповідають міфи про життя в ЄС і США, протиставляючи їх життю на росії. Проте тому, що цей предмет немає наукової бази, то відповідно немає й вимог до «вчителів» які можуть його викладати», — заявили у Центрі нацспротиву ССО ЗСУ.

Ключові слова у вимірах аспектів

#інфомедійна_грамотність

Розслідування і аналітика на сході України

НОВИНИ РОЗСЛІДУВАННЯ АНАЛІТИКА АНТИФЕЙК ПЕРЕ

ПРО РЕДАКЦІЮ

27.08.2024

Школярам в окупації збираються викладати
“родинознавство” та уроки праці

Окупанти розробили нові пропагандистські предмети для школярів, щоб начебто сформувати у дітей прихильність до так званих “традиційних російських духовно-моральних цінностей” і навчити “вибудовувати стосунки з батьками та іншими родичами”.

Школярам в окупації збираються викладати “родинознавство” та уроки праці

Окупанти розробили нові пропагандистські предмети для школярів, щоб начебто сформувати у дітей прихильність до так званих “традиційних російських духовно-моральних цінностей” і навчити “вибудовувати стосунки з батьками та іншими родичами”.

Про це [повідомив](#) так званий “міністр освіти та науки ЛНР” Іван Кусов.

Навчальну програму в школі підігнали під російський зразок, тому вводяться нові дисципліни. Зокрема, “родинознавство” — воно нібито буде факультативним”

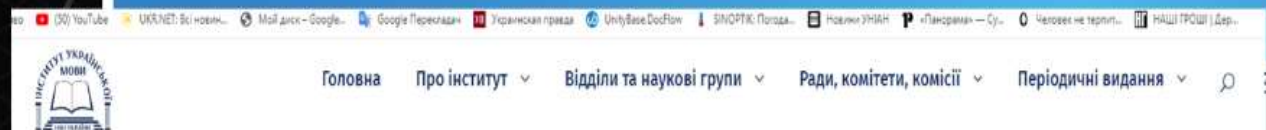
#мова_на_часі

IУМ

Коментар щодо ініціативи створення в Росії
Інституту регулювання норм української мови

провідна науково-дослідна установа й основний в
Україні координаційний центр із проблем українського...

IУМ Інститут української мови /

НОВА ПРОВОКАЦІЯ І ПРИМІТИВНИЙ ПІАР РОСІЇ

[5 вересня 2022 р. на сайті

<https://russian.rt.com/russia/news/1043998-rossiya-institut-yazyk> опубліковано повідомлення про звернення депутата Держдуми Є. Федорова до Голови Міннауки РФ щодо створення в Росії Інституту регулювання норм української мови.

Чи це не запізнілий аналог того, що Україна на початку своєї незалежності створювала Інститут Росії в Україні, Інститут СНД чи щось інше? А головне: задля чого такі раптові «щедроти» на додаток до щоденних бомбардувань Росією міст і сіл України?]

Після відкритого нападу Росії на Україну 24 лютого 2022 р. попередню модель війни проти України – так звану *гібридну війну* – Росія поєднала з новими прийомами ведення війни.

Поєднала, але не відмовилася від феєрверка маніпуляцій, неправди, технологій медіатиску на Україну й увесь світ.

Як і в попередній період війни 2014 – початку 2022 р., Росія продовжує активно підживлювати й імплементувати у свідомість мільйонів – як у Росії, так і в Україні й у всьому світі – свою головну ідеологему: «законність» нового призбирування і приєднання до Росії нових загарбаних територій, які Росія щораз оголошує «законним простором своїх національних інтересів». Звідси – наполегливе просування нових «референдумів» на тимчасово окупованих українських теренах, спроби сформувати ілюзію законності та перспективності свого перебування в Україні. Як і в попередні роки неоголошеної війни проти України, російські політичні й інформаційні центри щодень наполегливо нав'язували думки про нереальність України як держави, відсутність у сучасній цивілізації українців як окремого

В России захотели создать свой институт регулирования норм украинского языка

В Госдуме предложили создать в России свой институт регулирования норм украинского языка

В России захотели создать свой, независимый от Киева институт регулирования норм украинского языка. Об этом со ссылкой на соответствующий документ в понедельник, 5 августа, сообщает RT.

Фото: РИА Новости

Инициатива принадлежит депутату Госдумы Евгению Федорову. Он отметил, что украинский язык является неотъемлемой, значимой частью культуры России, а в Крыму имеет статус государственного, наряду с русским и

Мета і методи дослідницького пошуку

Тема наукового дослідження «Національно-культурний компонент змісту професійної підготовки майбутніх учителів у закладах вищої педагогічної освіти» (РК 0126U000850, 2026 – 2025 рр.)

Мета – окреслити тенденції актуалізації національного-культурного компоненту змісту професійної підготовки майбутніх учителів; схарактеризувати виклики та сформулювати рекомендації у процесі структурування національно-культурного складника змісту педагогічної освіти з урахуванням реалій війни і повоєнних викликів

*опитування викладачів,
аналіз освітніх програм у
галузі А Освіта на першому
(бакалаврському) освітньому
рівні вищої освіти у ЗВО*

для з'ясування
особливостей
структурування змісту
національно-культурного
компоненту змісту
підготовки майбутніх
учителів у закладах вищої
педагогічної освіти

*аналіз ОПП,
систематизація*

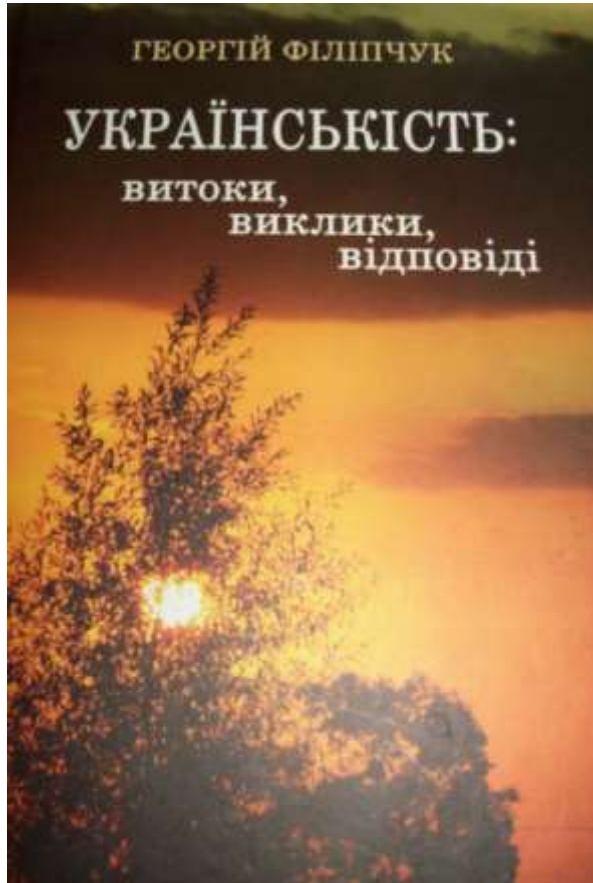
окреслення тенденцій
актуалізації
національного-
культурного
компоненту змісту
професійної підготовки
майбутніх учителів

*метод наукової
екстраполяції*

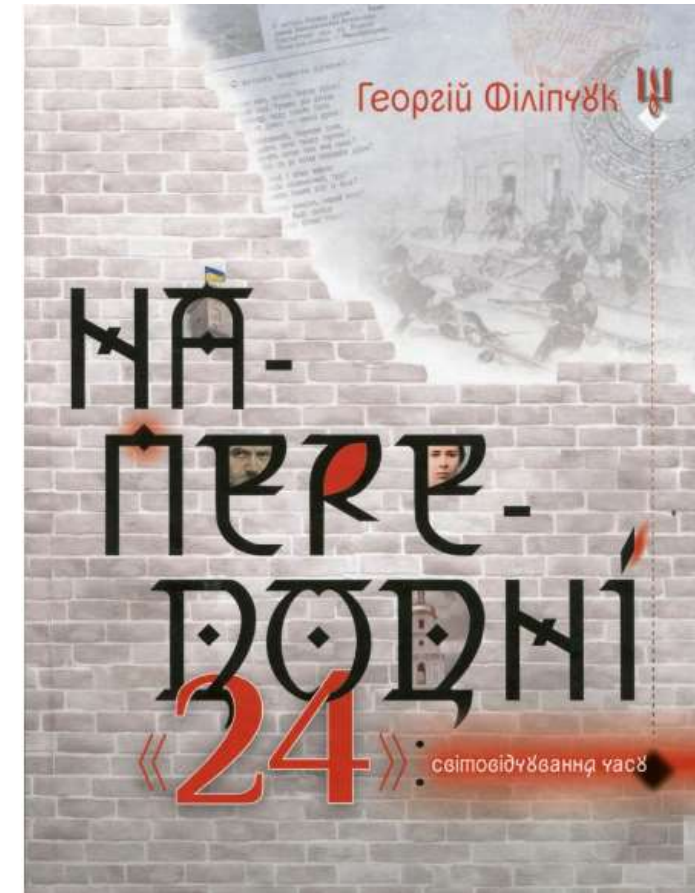
для визначення викликів
та обґрунтування
рекомендацій у
структуруванні
національно-
культурного складника
змісту педагогічної
освіти з урахуванням
реалій війни і
повоєнних викликів

Національно-культурний компонент змісту підготовки майбутніх учителів

це системоутворювальна складова професійної підготовки педагогів, що охоплює сукупність знань, цінностей, смислів, традицій, мовно-культурних практик, історичного досвіду та духовних надбань народу, інтегрованих у зміст, форми й технології підготовки педагогічних кадрів з метою формування їхньої національної ідентичності, культурної самосвідомості, громадянської відповідальності та здатності здійснювати освітню діяльність на засадах культуровідповідності.

Національно-культурна підготовка вчителя: фундамент ідентичності та стійкості

Аналіз змісту підготовки вчителів у 13 провідних ЗВО України (2026–2027 рр.) демонструє трансформацію педагогічної освіти. Головна мета — формування національно свідомого вчителя, здатного утверджувати українську ідентичність через мову, культуру та історію в умовах викликів воєнного часу.

ФУНДАМЕНТ ТА МІСІЯ ПІДГОТОВКИ

Нормативна база ідентичності

Підготовка базується на Законі про утвердження української національної та громадянської ідентичності (2022).

Учитель як елітарна мовна особистість

Формування педагога, який глибоко шанує українську мову та є її бездоганним ретранслятором.

Ключові компетентності

Акцент на громадянській, мовно-комунікативній та культурній компетентностях у межах концепції НУШ.

СТРУКТУРА ЗМІСТУ ТА СКЛАДНИКИ

Понад 30% обсягу програми

До 80 кредитів в обов'язковій частині присвячено українознавчим дисциплінам (мова, література, фолклор).

Регіональний компонент

Вначення літературного та лінгвістичного складку конкретного регіону (Слобожанщина, Поділля тощо).

Варіативні та практичні блоки

Дисципліни за вибором (ономастика, діалектологія) та фольклорно-краєзнавча практика.

Приклад розподілу обов'язкових компонентів національно-культурного спрямування (на основі ОПП Уманського ДПУ).

Освітній компонент	Кредити ECTS	Основна мета
 Сучасна українська мова	20	 Формування системи знань про мову як основу культури.
 Історія української літератури	20	 Візуалізація літературного процесу від XI до XXI століття.
 Українознавство	4	 Україна як територіальний, мовний та державний феномен.

Ефект синтезу: Від предмета до цінності

Національно-культурний складник — це не окрема «галочка» в навчальному плані. Це оптика, через яку проєктується весь освітній процес.

ВІД

Вивчення правил граматики та синтаксису...

ДО

...Розуміння мови як духовного коду нації та інтелектуальної зброї опору.

ВІД

Знання історико-педагогічних концепцій...

ДО

...Виховання громадянської стійкості та здатності до відновлення в умовах війни.

ВІД

Хронологічного запам'ятовування художніх текстів...

ДО

...Формування елітарної мовної особистості, здатної протистояти ідеологічним маніпуляціям.

Результати опитування викладачів ЗВО, ЗФПО (215 осіб з 15 ЗО)

Представництво респондентів і досвід викладання

Визнання вагомого значення національно-культурних дисциплін у підготовці вчителя.

Усвідомлення викладачами суттєвого впливу на професійну ідентичність майбутніх учителів.

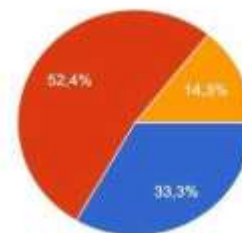
Інтеграція національно-культурного компоненту змісту підготовки в контент фахових, практико орієнтованих дисциплін.

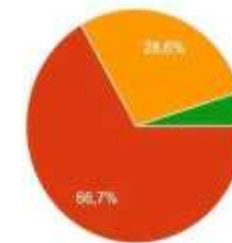
Спрямованість викладачів на системне оновлення змісту дисциплін національно-культурного спрямування.

Перспективні напрями оновлення змісту

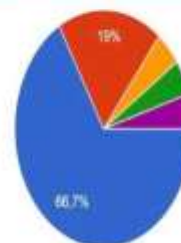

А) педагогічний університет;
Б) класичний університет;
В) інший заклад вищої освіти;
Г) заклад фахової передвищої освіти.

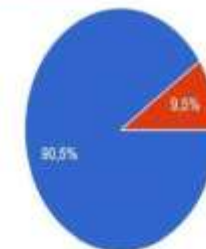
А) фахова передвища освіта;
Б) перший (бакалаврський) рівень;
В) другий (магістерський) рівень;
Г) третій (освітньо-науковий / докторський) рівень.

9. Чи вважаєте Ви за необхідне щороку оновлювати зміст си́лабусів робочих програм дисциплін національно-культурного спрямування?

А) Так
Б) Ні
В) Потрібно суттєво оновити теми
Г) 1 раз на 5 років
Д) можливо, не щороку, але періодично за 2-3 роки переставляти

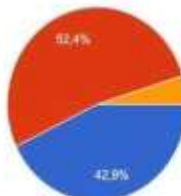
10. Чи вважаєте Ви, що зміст дисциплін національно-культурного спрямування необхідно оновлювати з урахуванням викликів війни рф проти України?

А) Так
Б) Ні

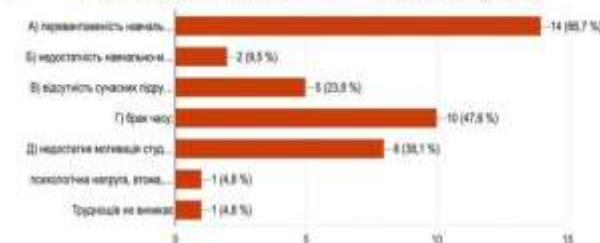
12. Чи інтегрується національно-культурний компонент у дисципліни інших циклів (професійного, психолого-педагогічного тощо)?

А) так, системно (42,9%);
Б) частково (52,4%);
В) епізодично;
Г) не інтегрується.

А) так, системно;
Б) частково;
В) епізодично;
Г) не інтегрується.

19. Які основні труднощі виникають у процесі реалізації національно-культурного компонента?(можна обрати кілька варіантів)

Пульс академічної спільноти: Консенсус та бар'єри

викладачів стверджують: зміст дисциплін необхідно оновлювати з урахуванням викликів війни рф проти України.

66,7% вважають за необхідне щорічне оновлення силабусів.

Основні труднощі в реалізації

Перевантаженість навчального часу (66,7%)

Брак часу у викладачів (47,6%)

Недостатня мотивація студентів (38,1%)

Відсутність сучасних підручників (23,8%)

**Аналіз стану утвердження української національної ідентичності:
препринт / І. Д. Бех, К. О. Журба, Л. В. Канішевська, А. В. Корнієнко,
Р. В. Малиношевський, О. Д. Рейпольська, О. В. Мусієнко. Івано-
Франківськ: НАІР, 2024. 36 с**

На думку школярів, на сьогодні назріло питання захисту національних інтересів. Узагальненні відповіді наводяться на діаграмі 3 (рис. 3).

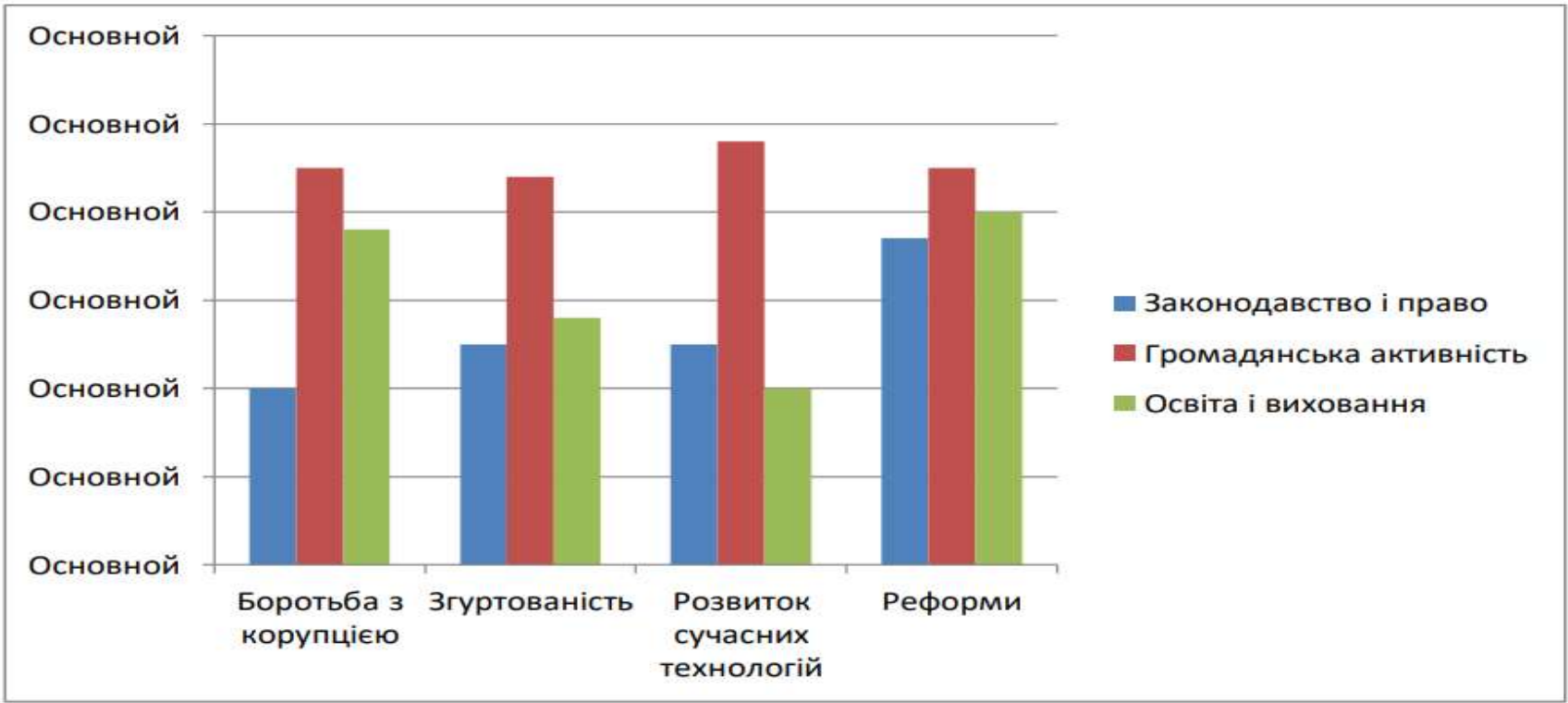

Рис. 1. Захист національних інтересів як умова збереження і розвитку національної ідентичності.

Аналіз стану утвердження української національної ідентичності: препринт / І. Д. Бех, К. О. Журба, Л. В. Канішевська, А. В. Корнієнко, Р. В. Малиношевський, О. Д. Рейпольська, О. В. Мусієнко. Івано- Франківськ: НАІР, 2024. 36 с

Виберіть з перерахованих нижче спільнот ті, частиною яких Ви себе вважаєте. Про кого Ви могли б сказати: «ми», «наші»?

251 відповідь

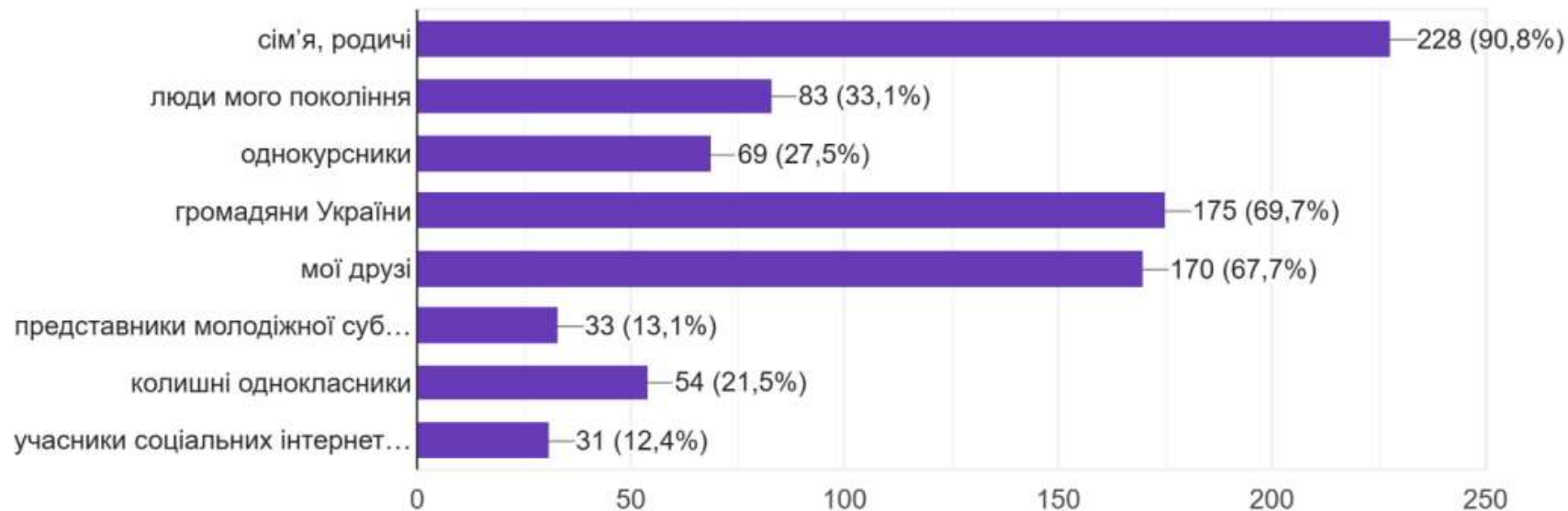

Рис. 4. Відповіді вихованців закладів позашкільної освіти щодо спільноти, частиною яких себе вважають

**Аналіз стану утвердження української національної ідентичності:
препринт / І. Д. Бех, К. О. Журба, Л. В. Канішевська, А. В. Корнієнко,
Р. В. Малиношевський, О. Д. Рейпольська, О. В. Мусієнко. Івано-
Франківськ: НАІР, 2024. 36 с**

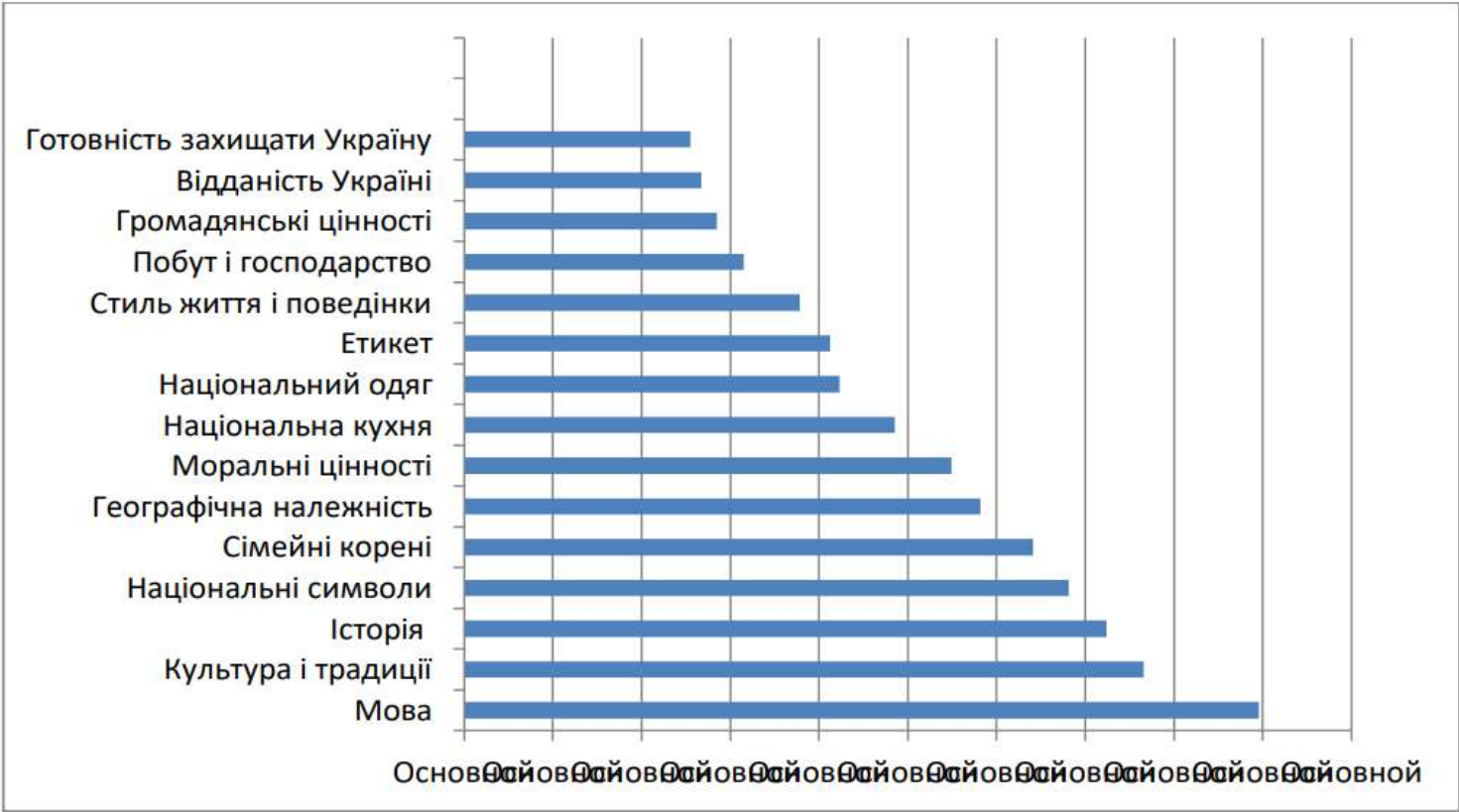

Рис. 5. Сутність поняття «національна ідентичність, на думку школярів

ВИКЛИК

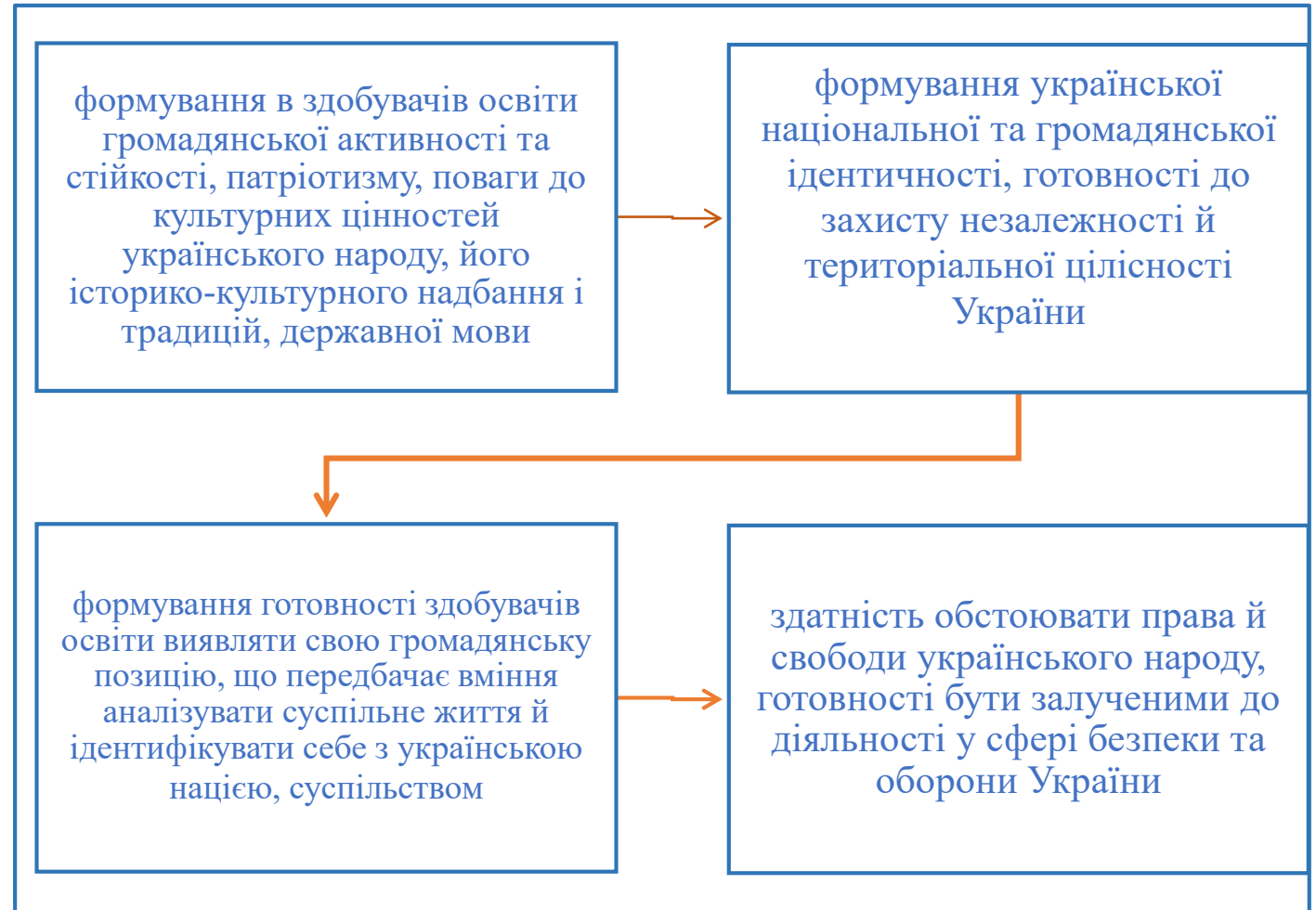
- Захист національної ідентичності, мови та культури в умовах військової та ідеологічної агресії рф.
- Подолання наслідків лінгвоциду та деформації історичної пам'яті.

ВЕКТОР ТА РІШЕННЯ

- **Вектор:** Євроінтеграція з одночасним збереженням унікального культурного коду нації.
- **Рішення:** Вчитель як елітарна мовно-культурна особистість.

«Сучасний вчитель — не просто транслятор знань, а головний архітектор громадянського суспільства та національної стійкості».

Тенденція законодавчо-нормативного врегулювання національно-культурного компоненту змісту підготовки майбутніх учителів у закладах вищої педагогічної освіти

Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (2024)

Масштаб та фокус дослідження: 14 університетів

Критерії аналізу ОПП:
Середня освіта.
Українська мова і
література

Компетентності
(Громадянські,
культурні, мовні).

**Архітектура
кредитів**
(Обов'язкові vs.
Варіативні).

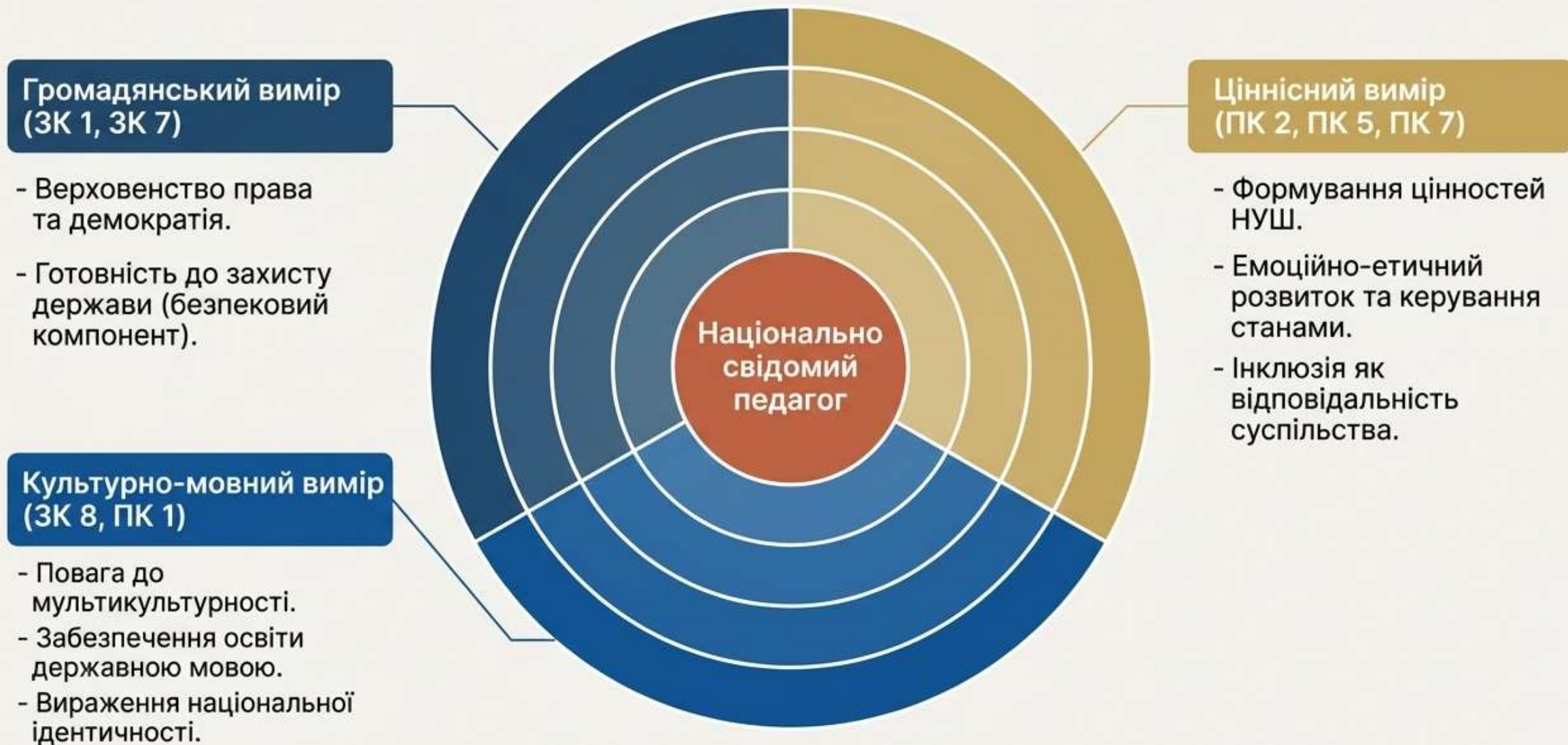

**Мета та
проблематика
дисциплін.**

Джерельна база
(Класика +
Сучасність).

Профіль сучасного вчителя: Модель компетентностей

Профіль компетентностей: З чого складається ідентичність вчителя?

Тенденція розширення спектру дисциплін національно-культурного спрямування у підготовці майбутніх учителів

- «Історія України – (4-25 кредитів), «Етнографія України» (3-5 кредитів), Українська мова (3-4 кредити), «Історія та культура України» (4-6 кредитів), «Українська література» (5-18 кредитів), «Фольклор» (Усна народна творчість») (4-6 кредитів), «Культурологія» (3-6 кредитів), «Сучасна українська літературна мова» (5-10 кредитів), «Історія регіону» (4-6 кредитів), «Культура мовлення» (4-6 кредитів), «Археологія» (3-4 кредити), «Географія України» (5-7 кредитів), «Географія краю» (4-6 кредитів), етнографічна практика (3-4 кредити), діалектологічна практика (3-4 кредити), археологічна практика (3-4 кредити) тощо;

обов'язкові дисципліни
національно-культурного
спрямування

- «Культурологія» (3-4 кредити), «Етика та естетика» (3-4 кредити), «Релігієзнавство» (3-4 кредити), «Краєзнавство» (3-4 кредити), «Соціологія» (3-4 кредити), «Новітня історія України» (3-4 кредити), «Історія незалежної України» (3-4 кредити), «Історія Слобідської України» (3-4 кредити), «Гендерна історія» (3-4 кредити), «Ремесла та промисли України» (3-4 кредити), «Літературне краєзнавство» (3-4 кредити), «Фольклористика регіону» (3-4 кредити), «Соціолінгвістика» (3-4 кредити), «Історичне краєзнавство» (3-4 кредити), «Етнічна історія України» (3-4 кредити), «Історична граматики» (3-4 кредити), «Стилістика української мови» (3-4 кредити) тощо.

вибіркові дисципліни національно-
культурного спрямування

Національно-культурний складник

у навчальному плані ОПП Середня освіта.

Українська мова і література

ІНТЕГРАЦІЯ: Практична підготовка

- Фольклорно-краєзнавчі експедиції.
- Педагогічна практика в умовах НУШ.
- Суть: Трансформація теоретичного коду в живий досвід.

НАДБУДОВА: Варіативні компоненти (ВК)

Вага:
Спеціалізоване
поглиблення.

Дисципліни:
Літературне краєзнавство,
Українська ономастика,
Діалектологія,
Інтермедіальність.

ФУНДАМЕНТ: Обов'язкові компоненти (ОК)

Вага:
До 30%+ загального обсягу ОПП

Дисципліни:
Сучасна українська мова, Історія української
літератури, Педагогіка, Психологія.

Порівняльна матриця: Архітектурні профілі ЗВО

ЗВО	Обсяг нац. компоненту	Ключовий фокус	Унікальна дисципліна
 Суми	Сильний регіональний блок	Літературне краєзнавство Слобожанщини	«Літературний текст у міжмистецькому діапазоні»
 Чернівці	Глибока лінгвістична база	Правописна компетентність та мовний аналіз	«Образне словотворення п'єсою і художній дискурс»
 Умань	Максимальне занурення (80 кредитів)	Діалектологія Східного Поділля та дитяча література	«Регіональне лінгвокраєзнавство»
 Переяслав	Національно-безпековий синтез	Інтеграція БЗВП з мовною підготовкою	«Долікарська допомога з основами тактичної медицини»

Тематичний кластер 1: Лінгвістичний моноліт

Історія та Діалектологія (Жива пам'ять)

- Еволюція мови від Київської Русі до сучасності.
- Вивчення говірок як фундаменту народної культури.
- Спротив лінгвоциду XX століття.

Сучасна літературна мова (Норма та Зброя)

- Інтеграція норм Українського правопису (2019).
- Протидія «суржику» та мовній інтерференції.
- Фоніка (милосвучність) як унікальний маркер.

Стилістика та Фахове мовлення (Елітарність)

- Формування висококультурної мовної особистості.
- Етикет професійного спілкування педагога.
- Риторика публічного виступу.

Екосистема джерел: Фундамент знань

Літературно-історичний блок: Від міфу до сучасності

Майбутнє

Дитяча література.
Художнє слово як засіб гуманізації дитини
(В. Нестайко, З. Мензатюк).

Трагедія та Опір

«Розстріляне відродження» (20-ті роки).
Дисиденти та Шістдесятники (В. Стус,
Л. Костенко). Література діаспори.

Фундамент Нації

Давня література (від Київської Русі до Бароко).
Національне відродження
(Т. Шевченко, П. Куліш, І. Франко).

Витоки та Світогляд

Український фольклор. Колядки, родинна
обрядовість, героїчний епос (думи).
Ритуально-міфологічна основа буття.

Регіональний компонент: Локальна ідентичність як частина глобальної

Слобожанщина (Сумський ДПУ)

Фокус: Літературне краєзнавство.

Діяльність: Вивчення репресованих мовознавців краю. Фольклорно-краєзнавчі експедиції, робота в меморіальних музеях письменників-земляків (П. Куліш, О. Олесь).

Східне Поділля (Уманський ДПУ)

Фокус: Регіональне лінгвокраєзнавство та ономастика.

Діяльність: Укладання фонотек, сімейних фотоархівів як медіатекстів. Дослідження антропонімікону (власних назв) та подільських говірок.

Дослідження рідного краю перетворює студента з пасивного слухача на активного зберігача національної пам'яті.

Тематичний кластер 3:

Психолого-педагогічна база (НУШ)

Педагогічна спадщина

- Опора на ідеї В. Сухомлинського та А. Макаренка.
- Осмислення історії освіти через призму розбудови громадянського суспільства.

Психологія стійкості

- Фокус на психологічній безпеці та протидії булінгу.
- Розуміння емоційних станів дітей під час війни та травми.

Філософія Інклюзії

- Інклюзія розглядається не лише як методика, а як сфера громадянської відповідальності суспільства.
- Створення рівних умов для мультикультурного середовища.

Методика виховання

- Національно-патріотичне виховання як наскрізна лінія.
- Педагогічне партнерство «Вчитель-Учень-Родина».

Новітні виклики: Безпека, Інклюзія, Психологія

Методика НУШ: Перетворення академічних знань на ціннісну практику

Крок 1: Концептуальна база

Опанування державних стандартів та модельних програм НУШ (5-7 класи).

Крок 2: Культурологічна лінія уроку

Проектування уроків на основі текстів, текстів, що містять українські архетипи, етичні домінанти та європейські цінності.

Крок 3: Педагогіка партнерства

Суб'єкт-суб'єктна взаємодія, опора на спадщину В. Сухомлинського. Створення психологічно безпечного середовища.

Крок 4: Позакласна інтеграція

Організація українознавчих конкурсів (Соняшник, Патріот), створення літературних музеїв та світлиць у школах.

Тенденція міждисциплінарності структурування національно-культурного компоненту змісту підготовки сучасного вчителя

*інтеграція
гуманітарних
дисциплін*

*поєднання
теоретичних і
практико-
орієнтованих
знань*

*інтеграція
національно-
культурного
змісту у різні
освітні
компоненти
підготовки*

*Національно-культурний складний педагогічної освіти
забезпечує цілісність професійної підготовки, інтеграцію
наукових знань і освітніх практик та сприяє підготовці
педагога, здатного ефективно реалізовувати
культуротворчу місію освіти*

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ДІДЖИТАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ЛЮДМИЛИ ФРАНКА

Н.Д. БОРИСЕНКО

ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВСТВО

Навчальний посібник

Лінгвістичний компонент освіти: теоретичні основи, методика викладання, практичні завдання. Навчальний посібник для студентів факультету лінгвістики та мовознавства Національного університету імені Л.М. Франка

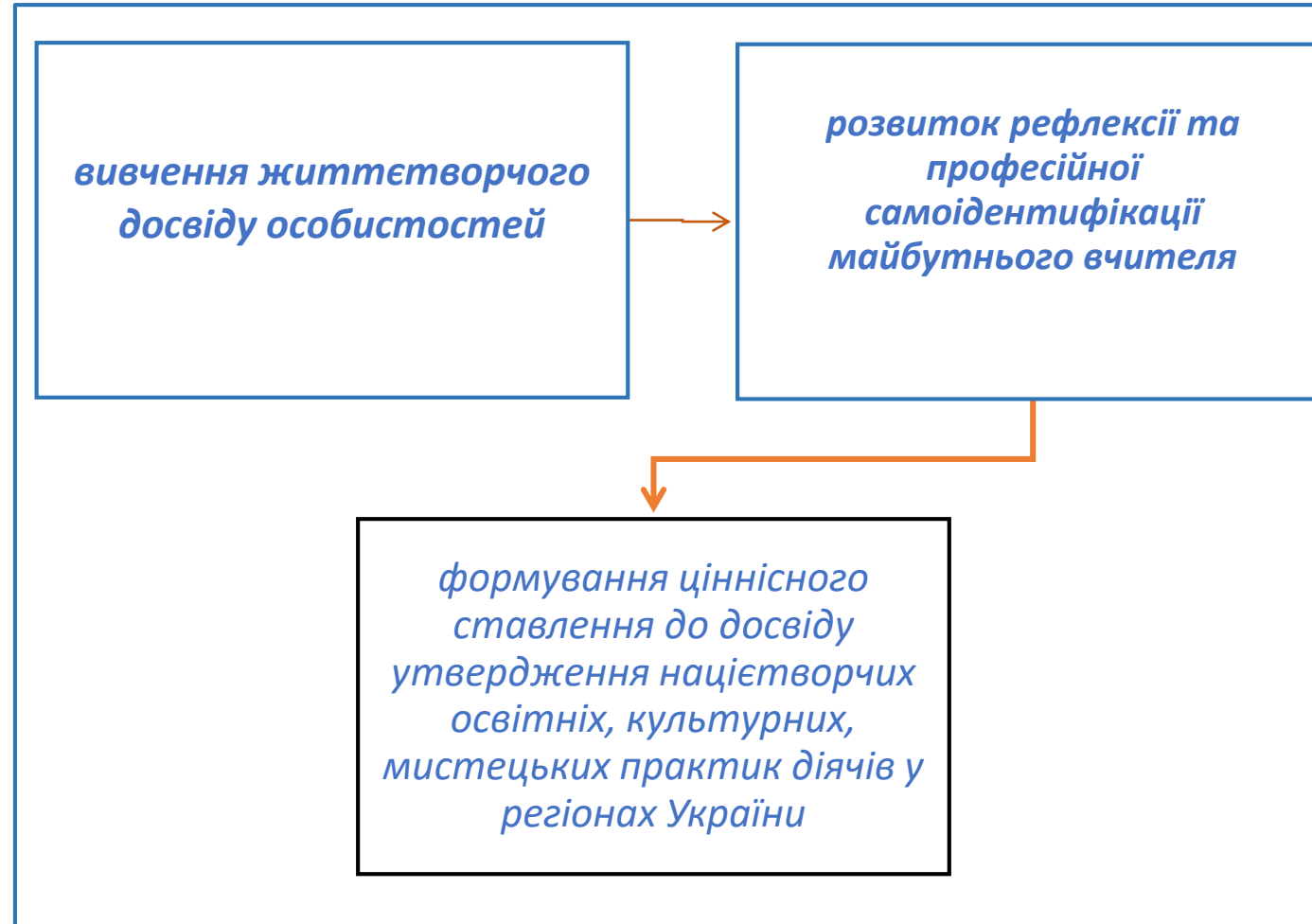
Київ
Видавництво «Літера»
2019

**Українська національна
ідентичність — це ідейно-
ціннісний стрижень особи,
яка усвідомлює свою
належність до нації як творця
духовно-культурних
цінностей.**

Тенденція актуалізації проблем персонології у змісті дисциплін національно-культурного спрямування у підготовці майбутніх учителів

Персонологія освіти є вагомим націєтворчим чинником поступу освіти та культури, що визначає вектор культурно-освітнього, ідеологічного розвитку України.

Актуалізація спадщини знаних особистостей, які формували національну культуру й освіти у ретроспективі на різних складних етапах становлення української державності

Тенденція урахування викликів війни рф проти України в підготовці майбутніх учителів

актуалізація сучасного історико-культурного дискурсу	інтеграція тем національної пам'яті та культури спротиву	розширення українознавчого та культурологічного змісту дисциплін	посилення мовно-культурної складової підготовки	переорієнтація змісту освіти на утвердження національної ідентичності та громадянської стійкості

Виклики в умовах війни

Переосмислення національної ідентичності та ціннісних орієнтирів (посилення тем для утвердження історичної пам'яті, громадянської відповідальності та патріотизму)

Урахування воєнного досвіду суспільства у змісті професійної підготовки (включення сучасних національно-культурних наративів, осмислення досвіду спротиву, солідарності та культурної стійкості українського суспільства)

Протидія інформаційній та культурній агресії (формування у майбутніх учителів здатності протидіяти дезінформації, пропаганді та маніпуляціям щодо української історії і культури)

Збереження та популяризації культурної спадщини (включення до змісту педагогічної підготовки тем збереження культурної спадщини, регіональної культурної пам'яті, народних традицій, фольклору та локальних культурних практик)

Блог DepositPhotos | Джерело ідей, натхнення і мотивації для креаторів

Новини та події Натхнення Креативність Маркетинг Технології

Анна Тімаревська
24/03/22 | 9 хв

Ілюстрація

Мистецтво під час війни: як українські ілюстратори поширюють правду та співпрацюють зі світовими медіа (1 частина)

<https://blog.depositphotos.com/ua/yak-ukrayinski-ilyustratory-pokazuyut-vijnu.html>

Наукові, навчально-методичні праці

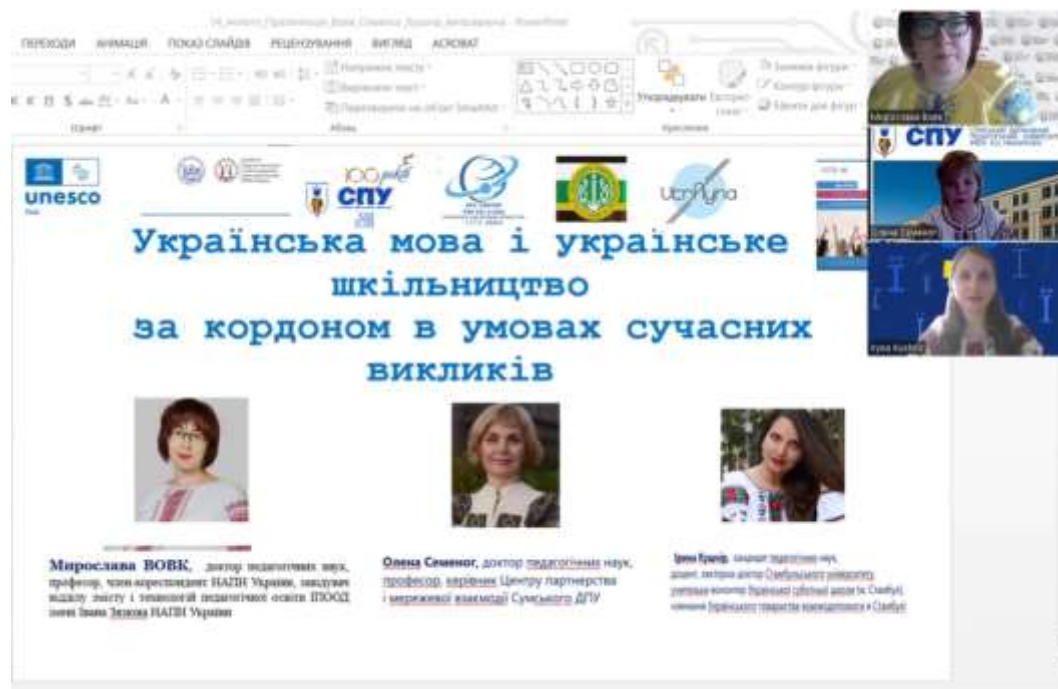

І в нас є щось своє, нами і по-нашому зроблене для цивілізації світу; є своє і в науці, і в мистецтві, і в суспільності. Настане час, коли до нас будуть уважно прислухатися і на Заході...

О. Потебня

Суми – Стамбул –Київ

Проект «Українська мова без кордонів: освітня дипломатія»

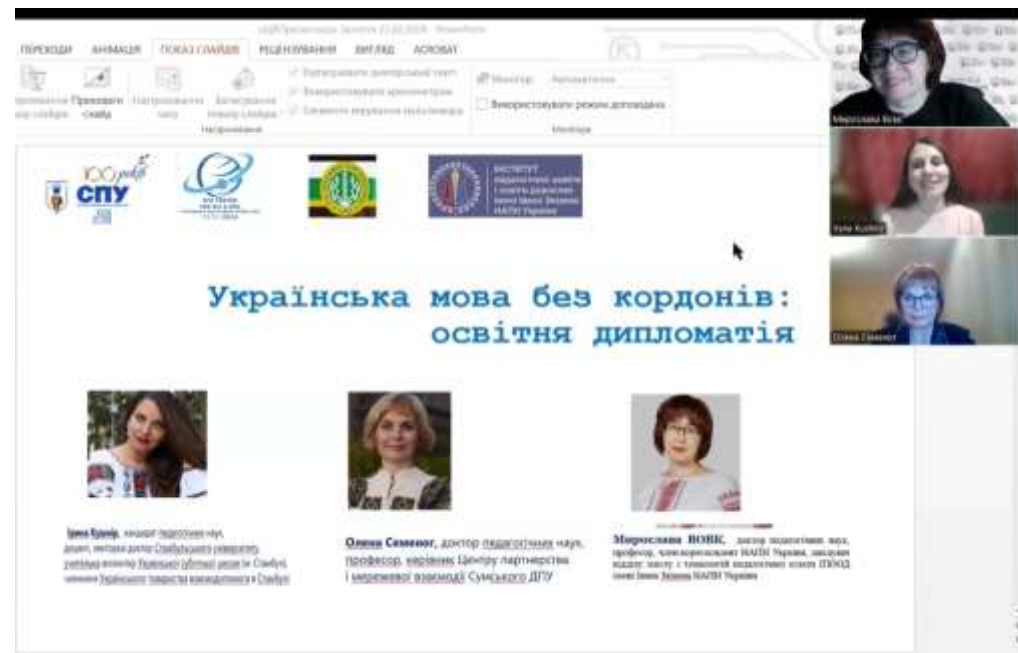

Українська мова і українське шкільництво за кордоном в умовах сучасних викликів

Мірослава ВОВК, доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАН України, заступник викладача лінгвістики і спеціалізації педагогічних наук ІНЖОД ім. Івана Залужного НАДП України

Олена Семенов, доктор педагогічних наук, професор, керівник Центру партнерства і міжрегіональної взаємодії Сумського ДПУ

Ірена Купчук, кандидат педагогічних наук, доцент, асистент кафедри української мови, заступник виконуючого директора кафедри української мови Ім. С.Скрябіна, членкиня Українського товариства вивчення мови в Стамбулі

Українська мова без кордонів: освітня дипломатія

Ірена Купчук, кандидат педагогічних наук, доцент, асистент кафедри української мови, заступник виконуючого директора кафедри української мови Ім. С.Скрябіна, членкиня Українського товариства вивчення мови в Стамбулі

Олена Семенов, доктор педагогічних наук, професор, керівник Центру партнерства і міжрегіональної взаємодії Сумського ДПУ

Мірослава ВОВК, доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАН України, заступник викладача лінгвістики і спеціалізації педагогічних наук ІНЖОД ім. Івана Залужного НАДП України

Рекомендації з оновлення національно-культурного компоненту змісту підготовки майбутніх педагогів

Державний (стратегічний) рівень	Інституційний рівень (заклади вищої освіти)	Рівень професійної діяльності викладачів і здобувачів освіти
Актуалізувати нормативно-стратегічні документи у сфері педагогічної освіти, передбачивши посилення національно-культурного компоненту підготовки вчителів з урахуванням викликів війни, необхідності формування громадянської стійкості, національної ідентичності та культурної пам'яті. Ініціювати розроблення державних концептуальних документів щодо розвитку національно орієнтованої педагогічної освіти в умовах повоєнного відновлення України. Вшановувати на державному рівні пам'ять про знаних діячів національної культури, мистецтва, освіти, створюючи осередки з метою збереження і популяризації їх спадщини, ідей, націєтворчих освітніх, мистецьких практик. Сприяти інтеграції українознавчого та громадянського компонентів у стандарти вищої педагогічної освіти та професійні стандарти вчителя.	Запроваджувати міждисциплінарні освітні модулі, що поєднують педагогіку, історію, культурологію, українознавство, медіаосвіту, історичну пам'ять та громадянську освіту. Розвивати освітньо-культурні партнерства із музеями, культурними інституціями, громадськими організаціями, центрами національної пам'яті. Створювати університетські українознавчі та культурно-освітні осередки, що сприятимуть формуванню національно-культурної компетентності майбутніх педагогів. Популяризувати досвід національних діячів культури, освіти, створюючи осередки, лабораторії, музейні інституції тощо. Інтегровувати у зміст дисциплін змістові модулі, теми з проблем персонології освіти, культури, мистецтва задля збереження спадщини знаних особистостей, розвитку їх ідей у контексті утвердження національних цінностей. Активно залучати цифрові ресурси та медіаосвітні інструменти для популяризації української культури, історії та мови.	Формувати національно-культурну та громадянську компетентність як важливий складник професійної ідентичності педагога. Розвивати здатність майбутніх учителів інтегрувати національно-культурний контекст у навчальні предмети, освітні проекти та виховну діяльність. Сприяти формуванню педагогічних практик культурної пам'яті, зокрема через роботу з локальною історією, родинними наративами, культурною спадщиною регіонів.

Ключові висновки: Панель управління змінами

Тренд — Масштабна Інтеграція

Національно-культурний компонент перестав бути додатком і наскрізно пронизує до 30%+ обов'язкових дисциплін ОПП.

Тренд — Практичне Краєзнавство

Перехід від пасивного вивчення теорії до польових експедицій, створення локальних словників та літературних студій.

Виклик — Баланс Навантаження

Необхідність збалансувати класичну філологію, методику НУШ та новітні вимоги (безпека, БЗВП, інклюзія) без перевантаження студентів.

Виклик — Актуалізація Джерел

Потреба у постійному оновленні літератури з огляду на швидкі соціальні зміни, деколонізацію та воєнні реалії 2024+.

Висновки: Тренди та Виклики 2026+

Висхідні Тренди

- Глибока інтеграція Українського правопису 2019 р. в усі мовні дисципліни.
- Синтез безпекового компонента (БЗВП, тактична медицина) з педагогічною базою.
- Практична орієнтація на цінності НУШ та створення інклюзивного середовища.

Ключові Виклики

- Необхідність комплексної підготовки вчителів до роботи з психологічними травмами війни.
- Збереження регіональних говірок (діалектології) в умовах масової міграції та глобалізації.
- Остаточне подолання наслідків лінгвоциду та ментальної деколонізації освітнього простору.

Стратегічні рекомендації щодо оновлення ОПП

Крок 1. Концептуалізація

Інтегрувати україноцентричний вектор не лише в гуманітарні, а й у природничо-математичні спеціальності ЗВО.

Крок 2. Практикоорієнтованість

Збільшити частку міждисциплінарних проектів (інтермедіальність) та активних фольклорно-діалектологічних практик.

Крок 3. Резильєнтність

Посилити підготовку вчителів до нац.-патріотичного виховання у синтезі з психологічною екологією та тактичною медициною.

Трансформація змісту педагогічної освіти — це інвестиція у збереження національної ідентичності та повоєнне відновлення України.

Стратегічні рекомендації: Оновлення ОПП 2026-2027

1. Актуалізація змісту

(Деколонізація)

Регулярне оновлення робочих програм із жорстким фокусом на деколонізацію, європейські стандарти якості та повоєнне відновлення.

2. Посилення практики

(Живе занурення)

Збільшення кредитних обсягів на фольклорно-краєзнавчі та педагогічні практики для глибокого занурення студентів у локальну культуру.

3. Розширення вибору

(Гнучкі траєкторії)

Надання ширшого каталогу українознавчих дисциплін вільного вибору (ВК): інтермедіальність, медіаграмотність, практична ономастика.

«Сучасний вчитель — головний архітектор національної стійкості та європейського майбутнього України».